

КОМУНАЛЬНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ХОРТИЦЬКА НАЦІОНАЛЬНА НАВЧАЛЬНО-РЕАБІЛІТАЦІЙНА
АКАДЕМІЯ» ЗАПОРІЗЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ

Кафедра спеціальної освіти

ЗАТВЕРДЖУЮ
Перший проректор
комунального вищого
навчального закладу
«Хортицька національна
навчально-реабілітаційна
академія» Запорізької обласної
ради

О.Л. Позднякова

2017 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПП.0009 Психосоматика

Галузь знань: 01 Освіта
Спеціальність: 016 Спеціальна освіта
Рівень освіти: другий (магістерський)

2016–2017 навчальний рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Психосоматика» для студентів першого курсу факультету реабілітаційної педагогіки та соціальної роботи другого (магістерського) рівня освіти спеціальності 016 «Спеціальна освіта».

РОЗРОБНИК:

Турубарова А. В., завідувач кафедри спеціальної освіти, кандидат психологічних наук, доцент

Розглянуто на засіданні кафедри спеціальної освіти

протокол від 23 лютого 2017 р. № 9

Завідувач кафедри спеціальної освіти

А.В. Турубарова

ЗМІСТ РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ

№ з/п	Назва розділу	Стор.
1.	Опис навчальної дисципліни	4
2.	Мета і завдання навчальної дисципліни	5
3.	Заплановані результати навчання	7
4.	Програма навчальної дисципліни	8
5.	Структура навчальної дисципліни	9
6.	Тематика лекційних занять	10
7.	Тематика практичних занять	11
8.	Тематика завдань самостійної роботи студента	12
9.	Індивідуально-дослідна робота	14
10.	Методи контролю	16
11.	Схема нарахування балів з навчальних дисципліни	17
12.	Рекомендована література (основна, допоміжна)	21
13.	Інформаційні ресурси в мережі Інтернет	22

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 3	01 «Освіта», 016 «Спеціальна освіта» Освітній ступінь: магістр	Нормативна
Змістових модулів – 3		Рік підготовки: 1-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання – <i>реферат, презентація</i>		Семестр – 2-й
Загальна кількість годин – 90		Лекції – 16
Тижневих годин для денної форми навчання:		Практичні, семінарські – 20
аудиторних – 2,4 самостійної роботи студента – 2,5		Самостійна робота – 54 Вид контролю: залік

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Робоча навчальна програма з дисципліни «Психосоматика» є нормативним документом Хортицької національної академії, яка визначає обсяги знань, якими повинен опанувати здобувач вищої освіти відповідно до вимог освітньо-наукової програми, алгоритму вивчення навчального матеріалу дисципліни «Психосоматика», необхідне методичне забезпечення, складові та технологію оцінювання навчальних досягнень здобувачів другого (магістерського) рівня.

Курс «Психосоматика» підготовлений для здобувачів другого (магістерського) рівня за спеціальністю 016 «Спеціальна освіта» для денної форми навчання.

В основі робочої навчальної програми «Психосоматика» є навчальна програма з дисципліни: «Психосоматика», затверджена Вченою радою Хортицької національної академії, укладач доктор психологічних наук, доцент Зарицька В.В. [2] Запоріжжя, 2016.

Навчальна програма з дисципліни «Психосоматика» тісно пов'язана з вивченням найбільш складних аспектів природи психосоматичних співвідношень і представляє поглиблений курс в складі теоретичної та практичної підготовки спеціаліста. Навчальна програма з позицій системного підходу розкриває характер структурно-функціональних взаємозв'язків соціально-психологічних, психічних і психофізіологічних факторів ризику виникнення психосоматичних розладів.

Мета вивчення дисципліни полягає в науково-теоретичному вивченні основ психосоматики. Виробленні у студентів практичних умінь і навичок у використанні методів діагностики психологічних особливостей суб'єкта з психосоматичними захворюваннями.

Основними завданнями курсу «Психосоматика» є наступні:

- ознайомити студентів з основними психосоматичними захворюваннями;
- навчити студентів встановлювати взаємозв'язки в розвитку психіки в залежності від характеру психосоматичного захворювання;
- розкрити особливості організації та проведення психологічного обстеження;
- розширити знання студентів щодо арсеналу методів, прийомів профілактики, психокорекції та психоконсультування осіб із захворюваннями психосоматичного характеру;
- активізувати особистісний та творчий потенціал майбутнього фахівця.

Протягом вивчення навчальної дисципліни використовуються **методи навчання:**

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:

1) за джерелом інформації:

словесні: лекція із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій, семінари, практичні, пояснення, розповідь, бесіда;

наочні: спостереження, ілюстрація, демонстрація;

практичні: вправи;

2) за логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) за ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) за ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проєктів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо), ретроспективний метод.

У результаті вивчення курсу «Психосоматика» студенти повинні **знати:**

- основні етапи науково-теоретичного становлення психосоматики як науки;
- сукупність загальних причин, які призводять до психосоматичних порушень;
- принципи й закономірності психологічного обстеження суб'єкта з захворюваннями психосоматичного характеру;
- психологічні аспекти психотерапії особистості з психологічними захворюваннями.

уміти:

- розрізняти особливості хвороб психосоматичного характеру від норми;
- володіти психологічними методиками дослідження особистостей різного віку з хвороби психосоматичного характеру;
- підбирати адекватні до наявного порушення організму методи психотерапії;
- аналізувати навчальну літературу, володіти навичками опрацювання змісту навчального матеріалу, визначати висновки та узагальнення на основі опрацьованих літературних джерел;
- планувати психодіагностичне дослідження з урахуванням нозологічних, синдромальних, соціально-демографічних, культуральних і індивідуально-психологічних характеристик;
- формувати комплекс психодіагностичних методів, адекватних меті дослідження, визначати послідовність (програму) їх застосування.

Загальна кількість годин, відведених навчальним планом на вивчення курсу «Психосоматика», становить 90 год., із них 16 год. – лекції, 20 год. – семінарсько-практичні заняття, 54 год. – самостійна робота.

Видами навчальної діяльності студентів згідно з навчальним планом є: а) лекції, б) практичні заняття, в) самостійна робота студентів (СРС).

3. ЗАПЛАНОВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Запланованими результатами навчання є оволодіння:

соціально-особистісними (здатність учитися, креативність, здатність до системного мислення, адаптивність і комунікабельність, турбота про якість виконуваної роботи);

загальнонауковими (базові знання фундаментальних наук, в обсязі, необхідному для освоєння загальнопрофесійних дисциплін);

інструментальними (володіння диференційованими логопедичними технологіями, методами і засобами корекції та усунення мовленнєвих порушень у дітей з комбінованими порушеннями, підбір прийомів і методів корекції мовленнєвих порушень у дітей з комбінованими порушеннями);

професійними (розуміння науково-теоретичних основ професії, цілісне бачення корекційно-освітніх процесів і тенденцій; базові уявлення про системно-динамічну оцінку чинників ризику та проявів психосоматичних порушень; розуміння значення комплексного підходу у наданні корекційних освітніх послуг; сучасні уявлення про особливості структурно-функціональних взаємозв'язків факторів ризику виникнення психосоматичних розладів; володіння алгоритмами кількісної оцінки психофізіологічного та психологічного стану, соціально-психологічними особливостями, методичними прийомами психокорекції психосоматичних розладів; здатність до ділових комунікацій у професійній сфері, знання основ ділового спілкування, навички роботи в команді);

спеціалізовано-професійними (здатність використовувати професійно-профільовані знання для виявлення осіб з психосоматичними розладами; здатність використовувати професійно-профільовані знання у діагностичному обстеженні осіб з психосоматичними розладами; здатність використовувати професійно-профільовані знання у визначенні етіології, симптоматики, патогенезу, психологічних механізмів порушень психосоматичного розвитку; здатність використовувати професійно-профільовані знання при визначенні рівня психосоматичного розвитку осіб з психосоматичними розладами; здатність використовувати професійно-профільовані знання при здійсненні інформаційної роботи серед населення, стосовно питань психокорекційної освіти; здатність організувати та здійснювати психокорекційну роботу залежно від психофізіологічних, психічних та соціально-психологічних особливостей особистості).

4. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ з/п	Назва розділів, тем та їх зміст
Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні аспекти психосоматичних взаємозв'язків	
1	Тема 1. Введення в психосоматику Психосоматика. Визначення поняття. Історія виникнення. Психосоматичні теорії і моделі. Сучасні уявлення про психосоматичні захворювання. Роль Ф. Александера, Ф. Данбар, А. Маслоу. Поняття алекситимії. Стратегії поведінки при стресі. Копінг-поведінка, типи і стратегії. Стили поведінки.
2	Тема 2. Фізіологічні та нейрогуморальні теорії психосоматичних взаємозв'язків. Нейрогуморальні теорії Уолтера Б. Кенона, Ганса Сельє про загальний адаптаційний синдром. Фізіологічні теорії взаємовпливу психіки та тіла: Р. Декарта, І. Сеченова, В. Бехтерева, І. Павлова, К. Бикова, І. Курціна. Психофізіологічні основи психосоматичних розладів.
Змістовий модуль 2. Методи дослідження психосоматичних розладів	
3	Тема 3. Дослідження психосоматичних розладів за допомогою Гісенівського опитувальника соматичних скарг та Контрольного списку симптомів – Symptom-Check-List. Актуальність. Шкали опитувальника. Ознайомлення з інструкцією та ключем Контрольного списку симптомів.
4	Тема 4. Психосоціальні фактори впливу на психосоматичні розлади. Оцінка критичних життєвих подій за допомогою «Оціночної шкали повторного соціального пристосування» Холмса і Райха. Вплив стресу на розвиток психосоматичних розладів. Дослідження стресу у осіб із психосоматичними розладами за допомогою Шкали психологічного стресу. Дослідження стратегій подолання стресу за допомогою опитувальника способів допінгу Р. Лазаруса.
Змістовий модуль 3. Психотерапія при психосоматичних захворюваннях	
	Тема 5. Психотерапія при психосоматичних захворюваннях органів дихання, серцево-судинної системи, опорно-рухової та головному болі, шлунково-кишкового тракту і порушеннях харчової поведінки, ендокринної системи та шкіри, гінекологічних захворюваннях та функціональних сексуальних порушеннях, психовегетативних синдромах та депресії, проявах інфекційних захворювань та в онкології.

5. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Всього	Лекції	Практичні	Самостійні
	90	16	20	54
Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні аспекти психосоматичних взаємозв'язків	14	6	8	20
Тема 1. Введення в психосоматику	7	3	4	10
Тема 2. Фізіологічні та нейрогуморальні теорії психосоматичних взаємозв'язків.	7	3	4	10
Змістовий модуль 2. Методи дослідження психосоматичних розладів	24	5	8	20
Тема 3. Дослідження психосоматичних розладів за допомогою Гісенівського опитувальника соматичних скарг та Контрольного списку симптомів – Symptom-Check-List.	16	2	4	10
Тема 4. Психосоціальні фактори впливу на психосоматичні розлади.	8	3	4	10
Змістовий модуль 3. Психотерапія при психосоматичних захворюваннях	52	5	4	14
Тема 5. Психотерапія при психосоматичних захворюваннях органів дихання, серцево-судинної системи, опорно-рухової та головного болі, шлунково-кишкового тракту і порушеннях харчової поведінки, ендокринної системи та шкіри, гінекологічних захворюваннях та функціональних сексуальних порушеннях, психовегетативних синдромах та депресії, проявах інфекційних захворювань та в онкології.	52	5	4	14

6. ТЕМАТИКА ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми, коротка анотація змісту	Кількість годин
Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні аспекти психосоматичних взаємозв'язків		6
1	Тема 1. Введення в психосоматику. <i>Основні поняття:</i> психосоматика, психосоматичні розлади, особи з психосоматичними розладами, соматизація, первинна соматизація, похідна соматизація, замаскована соматизація.	3
2	Тема 2. Фізіологічні та нейрогуморальні теорії психосоматичних взаємозв'язків. <i>Основні поняття:</i> стресогенний фактор, фаза опору, механізм стресової реакції, загальний адаптаційний синдром.	3
Змістовий модуль 2. Методи дослідження психосоматичних розладів		5
3	Тема 3. Дослідження психосоматичних розладів за допомогою Гісенівського опитувальника соматичних скарг та Контрольного списку симптомів – Symptom-Check-List. <i>Основні поняття:</i> соматоморфні розлади, соматизовані синдроми, факторний аналіз, опитувальник, шкали, кореляція, вибірка, соматичні скарги.	2
4	Тема 4. Психосоціальні фактори впливу на психосоматичні розлади. <i>Основні поняття:</i> етіологія, патогенез, критичні життєві події, оціночна шкала.	3
Змістовий модуль 3. Психотерапія при психосоматичних захворюваннях		5
5	Тема 5. Психотерапія при психосоматичних захворюваннях органів дихання, серцево-судинної системи, опорно-рухової та головному болі, шлунково-кишкового тракту і порушеннях харчової поведінки, ендокринної системи та шкіри, гінекологічних захворюваннях та функціональних сексуальних порушеннях, психовегетативних синдромах та депресії, проявах інфекційних захворювань та в онкології. <i>Основні поняття:</i> психотерапія, сугестивна психотерапія, психосинтез, терапія фокусована на рішення, позитивна психотерапія, гештальт-терапія, когнітивно-поведінкова психотерапія, символдрама, транзактний аналіз, терапія мистецтвом, креативна візуалізація, психодрама, танцювально-рухова терапія, тілесно-орієнтована терапія, сімейна психотерапія, нейролінгвістичне програмування.	5
РАЗОМ:		16

7. ТЕМАТИКА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Назви теми	Кількість ГОДИН
Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні аспекти психосоматичних взаємозв'язків	8
Тема 1. Введення в психосоматику	4
Тема 2. Фізіологічні та нейрогуморальні теорії психосоматичних взаємозв'язків.	4
Змістовий модуль 2. Методи дослідження психосоматичних розладів	8
Тема 3. Дослідження психосоматичних розладів за допомогою Гісенівського опитувальника соматичних скарг та Контрольного списку симптомів – Symptom-Check-List.	4
Тема 4. Психосоціальні фактори впливу на психосоматичні розлади.	4
Змістовий модуль 3. Психотерапія при психосоматичних захворюваннях	4
Тема 5. Психотерапія при психосоматичних захворюваннях органів дихання, серцево-судинної системи, опорно-рухової та головному болі, шлунково-кишкового тракту і порушеннях харчової поведінки, ендокринної системи та шкіри, гінекологічних захворюваннях та функціональних сексуальних порушеннях, психовегетативних синдромах та депресії, проявах інфекційних захворювань та в онкології.	4
РАЗОМ:	20

8. ТЕМАТИКА ЗАВДАНЬ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА

Назва теми, вид самостійної роботи	Кількість годин
Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні аспекти психосоматичних взаємозв'язків	20
<p>Тема 1. Введення в психосоматику.</p> <p>Завдання.</p> <p>1. Виписати в термінологічний словник тлумачення понять: психосоматика, психосоматичні розлади, особи з психосоматичними розладами, соматизація, первинна соматизація, похідна соматизація, замаскована соматизація, стресогенний фактор, фаза опору, механізм стресової реакції, загальний адаптаційний синдром, соматоморфні розлади, соматизовані синдроми, факторний аналіз, опитувальник, шкали, кореляція, вибірка, соматичні скарги.</p> <p>2. Скласти графічну схему історії виникнення психосоматики, як науки.</p>	10
<p>Тема 2. Фізіологічні та нейрогуморальні теорії психосоматичних взаємозв'язків.</p> <p>Завдання.</p> <p>1. Опрацювати підрозділи 1.3-1.5 книги Харченко Д.М. Психосоматичні розлади. Теорії, методи, діагностики, результати досліджень: навчальний посібник. К.: Видавничий дім «Слово», 2015. – 280с. – С.33-48.</p>	10
Змістовий модуль 2. Методи дослідження психосоматичних розладів	20
<p>Тема 3. Дослідження психосоматичних розладів за допомогою Гісенівського опитувальника соматичних скарг та Контрольного списку симптомів – Symptom-Check-List.</p> <p>Завдання.</p> <p>1. Скласти методичний банк діагностичних методик психосоматичних розладів.</p> <p>2. Ознайомитись зі змістом опитувальників: Гісенівським соматичних скарг та Контрольним списком симптомів.</p>	10
<p>Тема 4. Психосоціальні фактори впливу на психосоматичні розлади.</p> <p>Завдання.</p> <p>Скласти графічну схему психосоціальних факторів впливу на психосоматичні розлади.</p>	10
Змістовий модуль 3. Психотерапія при психосоматичних захворюваннях	14
<p>Тема 5. Психотерапія при психосоматичних захворюваннях органів дихання, серцево-судинної системи, опорно-рухової та головному болі, шлунково-кишкового тракту і порушеннях харчової поведінки, ендокринної системи та шкіри, гінекологічних захворюваннях та функціональних сексуальних порушеннях, психовегетативних синдромів та депресії, проявах інфекційних захворювань та в онкології.</p>	14

<p>Завдання.</p> <ol style="list-style-type: none">1. Підготувати презентаційні матеріали з описом однієї з психотерапевтичних методик при психосоматичних захворюваннях.2. Розкрити сутність сучасного досвіду психотерапевтичної роботи за кордоном і в Україні/3. Розробити психологічну корекційну програму для дитини з порушеннями психосоматичного характеру.	
РАЗОМ:	54

9. ІНДИВІДУАЛЬНО-ДОСЛІДНА РОБОТА

Індивідуальна навчально-дослідна робота (далі – ІНДЗ) є видом позааудиторної індивідуальної діяльності студента, результати якої використовуються у процесі вивчення програмового матеріалу навчальної дисципліни. Завершується виконання ІНДЗ прилюдним захистом навчального проекту.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання з курсу «Психосоматика» – це вид навчально-дослідної роботи магістранта, яка містить результати дослідницького пошуку, відображає певний рівень його навчальної компетентності.

Мета ІНДЗ: самостійне вивчення частини програмового матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із навчального курсу, удосконалення навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності.

Зміст ІНДЗ: завершена теоретична або практична робота у межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь та навичок, отриманих під час лекційних, семінарських, практичних занять і охоплює декілька тем або весь зміст навчального курсу.

Вид ІНДЗ – творчий проект: створити банк психологічних тестових методик з визначення психологічного стану особистості з хворобами психосоматичного характеру; пізнавальних процесів (сприймання, уваги, пам'яті, мислення); емоційно-вольової сфери; комунікативних навичок.

Критерії оцінювання ІНДЗ (творчого проекту)

№ п/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів
1.	Обґрунтування актуальності, формулювання мети і завдань творчого проекту. Володіння понятійно-категоріальним апаратом.	5
2.	Критичний аналіз суті та змісту проблеми дослідження. Виклад фактів, ідей, результатів творчого пошуку в логічній послідовності. Аналіз сучасного стану дослідження проблеми, розгляд тенденцій і перспектив подальшого розвитку даного питання.	5
3.	Наявність обґрунтованої власної позиції, пропозицій щодо розв'язання проблеми, визначення перспектив розвитку досліджуваної проблеми.	5
4.	Оригінальність представлених матеріалів.	10
5.	Креативність викладу матеріалу (з використанням мультимедійних технологій).	5
Разом		30 балів

ТЕМАТИКА РЕФЕРАТІВ

1. Діагностика психосоматичних розладів.
2. Організація психосоматичної допомоги.
3. Клініко-психологічне (психосоматичне) інтерв'ю.
4. Методи психосоматичної терапії.
5. Психологічне консультування при психосоматичних розладах.
6. Дослідження емоційних порушень при психосоматичних розладах.
7. Психологічна діагностика депресій.
8. Дослідження когнітивного (інтелектуального) рівня суб'єктивного сприйняття психосоматичної хвороби.
9. Дослідження порушень мотивації при психосоматичних захворюваннях.
- 10.
11. Контроль над середовищем, ситуацією і хворобою.
12. Психологічне благополуччя, якість життя і психосоматична хвороба.
13. Алекситимія, агресивність, ворожість, перфекціонізм.
14. Психологічна діагностика тривожно-фобічних розладів.
15. Психологічна діагностика obsесивно-компульсивних розладів.
16. Психологічна діагностика дісоціативних розладів.
17. Соматоформні розлади, розлади прийому їжі, розлади сну.
18. Патопсихологія і психопатологія. Принципи проведення патопсихологічного експерименту в психосоматичній практиці. Етапи складання патопсихологічного ув'язнення.
19. Патопсихологічні синдроми в психосоматиці, їх опис і обґрунтування.
20. Патопсихологічний експеримент в клініці неврозів.
21. Принципи підбору методик, оцінки результатів у хворих з соматоформними розладами..
22. Принципи підбору методик, оцінки результатів у хворих тривожно-фобічних розладів.
23. Патопсихологічне дослідження в кардіології у хворих на ІХС.
24. Патопсихологічні дослідження при психосоматичній патології гастроентерологічного профілю у хворих на виразкову хворобу.
25. Патопсихологія в ендокринології: особливості проведення експерименту, інтерпретації даних у хворих на цукровий діабет.
26. Патопсихологічне дослідження в наркологічній практиці.

10. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

У процесі оцінювання навчальних досягнень студента застосовуються такі методи:

➤□ **Методи усного контролю:** індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, залік.

➤□ **Методи письмового контролю:** самостійна робота, модульне письмове тестування; звіт, реферат, есе, презентації.

➤□ **Методи самоконтролю:** уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

11. СХЕМА НАРАХУВАННЯ БАЛІВ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Педагогічний контроль здійснюється з дотриманням вимог об'єктивності, індивідуального підходу, систематичності і системності, всебічності та професійної спрямованості контролю.

Навчальні досягнення студентів освітнього ступеня «магістр» із дисципліни «Психосоматика» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100.

Основними формами контролю знань студентів є контроль на лекції, на семінарських і практичних заняттях, у позанавчальний час, на консультаціях, диференційованому заліку.

Формами перевірки та контролю знань студентів є:

1. Попередній контроль – застосовується як передумова для успішного планування і керівництва навчальним процесом. Він дає змогу визначити наявний рівень знань студентів для планування навчального матеріалу.

2. Поточний контроль – є органічною частиною всього педагогічного процесу і слугує засобом виявлення ступеня засвоєння навчального матеріалу.

3. Проміжний контроль – дозволяє перевірити ступінь засвоєння матеріалу після закінчення вивченого модулю.

4. Підсумковий контроль – застосовується після вивчення студентом усього обсягу вивченого матеріалу. До підсумкового контролю належить диференційований залік.

Об'єктом оцінювання знань студентів у процесі поурочного та рейтингового оцінювання є:

- систематичність, активність та змістовність роботи студента протягом семестру над вивченням програмного матеріалу на практичних заняттях;
- рівень виконання модульних завдань;
- виконання завдань для самостійного опрацювання.

1. Рейтингове оцінювання курсу практичних занять та самостійної роботи:

- 1.1. Підготовка фіксованого виступу ☐ 1-5 балів.
- 1.2. Участь в обговоренні питань плану практичних занять ☐ 1-5 балів.
- 1.3. Використання додаткових літературних джерел, анотації статей ☐ 1-5 балів.

1.4. Підготовка реферату ☐ 1-5 балів.

1.5. Підготовка наукового повідомлення ☐ 1-5 балів.

1.6. Самостійне опрацювання окремих питань ☐ 1-5 балів.

1.7. Тестування ☐ 1-5 балів.

1.8. Перевірка зошита (конспектів) ☐ 1-5 балів.

2. Форми модульного контролю:

2.1. Глибоке розкриття всіх питань ☐ 4-5 балів.

2.2. Повна, коротка відповідь ☐ 3-4 бали.

- 2.3. Коротка відповідь з кількома помилками ☒ 3 бали.
- 2.4. Неповна відповідь ☒ 1 бал.
- 2.5. Неповна відповідь зі значною кількістю недоліків ☒ 1 бал.
- 2.6. Незадовільна відповідь ☒ 0 балів.

3. Додаткові бали:

- 3.1. Доповнення на практичних заняттях – 1-2 бали.
- 3.2. Участь у дискусії – 1-2 бали.
- 3.3. Творчий підхід до вирішення завдань ☒ 1-2 бали.

4. Штрафні бали:

- 4.1. За відсутність на лекціях ☒ мінус 2 бали.
- 4.2. За відсутність на практичних заняттях ☒ мінус 2 бали.
- 4.3. Неготовність до практичного заняття ☒ мінус 3 бали.

Пропущена з поважної причини робота може бути зданою протягом двох тижнів без зняття штрафних балів.

Пропущена з неповажних причин робота також повинна бути відпрацьована, але вже зі зняттям 50 % штрафних балів.

Кожний модуль включає бали за відвідування лекцій, практичних занять, поточну роботу студента на практичних заняттях, виконання самостійної роботи, написання модульної контрольної роботи.

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється в режимі комп'ютерної діагностики або з використанням роздрукованих завдань.

Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

У таблиці представлено розподіл балів, що присвоюються студентам упродовж вивчення дисципліни «Психосоматика».

Розподіл балів, які отримують студенти

	Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2		Змістовий модуль 3		диф. залік	підсумкова оцінка
	ПК	МК	ПК	МК	ПК	МК		
Максимальна кількість балів	16		26		38		20	100
	8	8	18	8	30	8		
	Кількість балів за змістовими модулями і модульний контроль, в т.ч. за видами робіт							
- семінарські заняття	4		9		15			
- виконання СРС	4		9		15			

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних заняттях, під час виконання самостійної та індивідуальної навчально-дослідної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- ✓ своєчасність виконання навчальних завдань;
- ✓ повний обсяг їх виконання;
- ✓ якість виконання навчальних завдань;
- ✓ самостійність виконання;
- ✓ творчий підхід у виконанні завдань;
- ✓ ініціативність у навчальній діяльності.

Модульні контрольні роботи проводяться у формі виконання письмових завдань. Перелік питань, що охоплюють зміст програми дисципліни, критерії оцінювання залікових завдань, доводяться до студентів на початку семестру.

Завданням диференційованого заліку є перевірка розуміння студентом програмного матеріалу з дисципліни в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатності творчого використання накопичених знань, уміння сформулювати своє ставлення до певної проблеми.

Залік проводиться в усній формі. Перелік питань, що охоплюють зміст програми дисципліни, критерії оцінювання екзаменаційних завдань, доводяться до студентів на початку семестру.

Для оцінювання відповідей студентів з навчальної дисципліни використовуються наступні критерії:

– рівню «відмінно» відповідь на поставлене питання теоретично правильна і вичерпна, у якій студент показав всебічне системне знання програмного матеріалу; засвоєння основної та додаткової літератури; чітке володіння понятійним апаратом, методами, методиками та інструментами, вивчення яких передбачене програмою дисципліни; уміння використовувати знання для аналізу соціального життя суспільства та аргументувати своє ставлення до відповідних категорій, закономірностей, випадковостей, суспільних явищ і процесів;

– рівню «добре» відповідь теоретично правильна, але є не вичерпною, в цілому повне знання програмного матеріалу, успішне виконання запропонованого завдання і засвоєння матеріалу основної літератури;

– рівню «задовільно» відповідь на поставлене питання у цілому правильна, в якій студент показав достатній рівень знань з основного програмного матеріалу дисципліни, але не зміг переконливо аргументувати свою відповідь, помилився у використанні понятійного апарату, показав недостатні знання рекомендованої літератури;

– рівню «незадовільно» відповідає неправильна або неповна відповідь на запитання, у якій студент продемонстрував значні прогалини у знаннях з основного програмного матеріалу; ухилився від аргументувань; показав незадовільні знання понятійного апарату і спеціальної літератури чи взагалі нічого не відповів.

Для оцінювання відповідей студентів з навчальної дисципліни «Психосоматика» використовуються наступні критерії.

Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень студентів освітнього ступеня «магістр»:

Оцінка	Критерії оцінювання
«відмінно» (90–100 балів)	ставиться за повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння вільно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; за знання основної та додаткової літератури; за вияв креативності у розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь.
«добре» (75–89 балів)	ставиться за вияв студентом повних, систематичних знань із дисципліни, успішне виконання практичних завдань, засвоєння основної та додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань; але у відповіді студента наявні незначні помилки.
«задовільно» (60–74 балів)	ставиться за вияв знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхову обізнаність з основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою; можливі суттєві помилки у виконанні практичних завдань, але студент спроможний усунути їх із допомогою викладача.
«незадовільно» (0–59 балів)	виставляється студентові, відповідь якого під час відтворення основного програмового матеріалу поверхова, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення. Таким чином, оцінка «незадовільно» ставиться студентові, який неспроможний до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення ВНЗ без повторного навчання за програмою відповідної дисципліни.

Підсумковий контроль знань студентів з дисципліни «Психосоматика» здійснюється на основі результатів поточного й підсумкового контролю.

12. Рекомендована література

Основна

1. Бурлачук Л.Ф. Словарь-справочник по психодиагностике / Л.Ф. Бурлачук. – [3-е изд.]. – СПб. : Питер, 2007. – 688с.
2. Воронов М. Психосоматика: практическое руководство / М. Воронов. – М., Ника-центр, 2002 – 254с.
3. Колесникова Г.И. Девиантное поведение: учебник для студентов вузов / Г.И. Колесникова, И.А. Петрулевич. – Ростов-н/Д.: Феникс, 2007. – 120 с.
4. Комер Р. Патология поведения. Нарушения и патологии психики. – [4-е изд.]. – СПб. : ПРАЙМ-ЕВРОЗНАК, 2005. – 640 с.
5. Кулаков С.А. Основы психосоматики. – СПб. : Речь, 2003. – 288 с.
6. Максимова Н.Ю. Основы детской патопсихологии / Н.Ю. Максимова, Е.Л. Малютина, В.М. Пискун. – К. : НПЦ Перспектива, 1999. – 432 с.
7. Нейропсихологическая диагностика. Часть II / Под редакцией профессора Е.Д. Хомской. – М. : Институт Общегуманитарных Исследований, 2007 – 48 с.
8. Практикум по возрастной психологии: Учеб. пособие / Под. ред. Л.А. Головей, Е.Ф. Рыбалко. – СПб.: Речь, 2006. – С.36-37; 109-137; 257-284; 430-451; 608-631.
9. Смулевич А.Б. Психогенные нарушения / А.Б. Смулевич, В.Г. Ротштейн. – Онлайн-библиотека.
10. Смулевич А.Б. Психосоматические расстройства / А.Б. Смулевич. - Онлайн-библиотека.
11. Страшенбаум Г.В. Психосоматика и психотерапия: исцеление души и тела / Г.В. Страшенбаум. – М. : Изд-во Инст. Психотер., 2005. – 496 с.
12. Цветкова Л.С. Методика нейропсихологической диагностики детей. Изд. 2-е, исправленное и дополненное. / Л.С. Цветкова – М. : "Российское педагогическое агентство", "Когито-центр", 1998. – 128 с.

Допоміжна

1. Ворожцова О. А. Музыка и игра в детской психотерапии: Музыкальная арт-терапия для детей / О.А. Ворожцова. – М. : Изд-во и-та Психотерапии, 2004. – 90 с.
2. Зинченко С.М. Нервные дети – болезнь или воспитание / С.М. Зинченко // Практична психологія та соціальна робота. – 2005. – № 1. – С. 52-57.
3. Зинченко С.М. Нервные дети – болезнь или воспитание / С.М. Зинченко // Практична психологія та соціальна робота. –2005. – № 2. – С. 54-59.
4. Зинченко С.М. Нервные дети – болезнь или воспитание / С.М. Зинченко // Практична психологія та соціальна робота. – 2005. – № 3. – С. 73-77.
5. Кобильченко В.В. Невротизація особистості незрячого підлітка / В. Кобильченко // Дефектологія. – 2001. – №1. – С. 17-20.
6. Корнев А.Н. Основы логопатологии детского возраста: клинические и психологические аспекты / А.Н. Корнев. – СПб. : Речь, 2006. – 380с.
7. Лэндрет Г. Игровая терапия: искусство отношений / пер. с англ. – М. : Межд. пед. академия, 1994. – 386 с.
8. Маномова-Томова В.С. Психологическая реабилитация при нарушениях поведения в детском возрасте / В.С. Маномова-Томова, Г.Д. Пирьов,

Р.Д. Пенушлиева – София : Медицина и физкультура, 1981. – 190 с.

9. Московкина А.Г., Мастюкова Е.М. Неврозы у детей с церебральным параличом / А.Г. Московкина, Е.М. Мастюкова // Воспитание и обучение детей с нарушениями развития. – 2002. – №4. – С.60-63.

10. Раттер М. Помощь трудным детям: пер. с англ. / общ. ред. А.С. Спиваковской; предисл. О.В. Баженовой и А.Я. Варга – М. : Прогресс, 1987. – 424с. : ил.

11. Яценко Т.С. Основи глибинної психокорекції: феноменологія, теорія і практика / Т.С. Яценко. – К.: Вища шк., 2007. – 382с.

13. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ В МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ

1. Психологический инструментарий – <http://cogito-centre.com/list.php?c=meth>.

2. Психическое здоровье как психолого-педагогическая проблема – winse.ucoz.ru